

Het is vandaag 23 mei 2009.
Het is tweeëndertig jaar later.

We staan hier voor de derde keer op het lege veld waar vroeger onze school stond. Drie jaar geleden kwamen we hier voor het eerst bij elkaar. Op die dag vonden we voor de eerste keer de moed om gezamenlijk te herdenken wat ons hier dertig jaar geleden is overkomen. Trillend, misselijk misschien, verdrietig, verward, bang of dat juist allemaal niet meer... we stonden daar voor onszelf en met elkaar.

In 1977 raakten wij ongevraagd maar niet onbedoeld betrokken bij de oorlog van een ander. Wij werden met opzet gebruikt als pressiemiddel. De dreiging dat er onschuldige kinderen zouden kunnen sterven, zou de inwilliging van de eisen immers wel bevorderen. Wij werden een speelbal in andermans strijd en verloren daar en toen niet alleen onze onschuld maar ook één van de meest fundamentele rechten van de mens; het recht op zelfbeschikking.

Niet dat je dat weet als kind. Niet bewust althans. Van zelfbeschikking heb je nog nooit gehoord, laat staan van aantasting daarvan. Je bent gewoon blij als je eindelijk weer naar huis mag na vier onbegrijpelijke, bange, warme, onveilige dagen en nachten. Zonder papa en mama, zonder bed, zonder knuffels, zonder pyama en zonder nachtkus. Vier dagen en nachten in een steeds viezere, bedreigende en vervreemdende omgeving. Waarvan je haarfijn voelt dat die jou niet goed gezind is maar waar je geen invloed op hebt. Na een week ben je doordrenkt geraakt van het gevoel dat je ... gewoon niks bent.

Daarna leef je verder. Net als je ouders die de angstige periode het liefst zo snel mogelijk achter zich laten. Net als de leerkrachten op je school, zelf getraumatiseerd, die zich liever richten op 'weer opbouwen' in plaats van op 'terugkijken'. En net als de rest van het dorp; diep geraakt door alles wat er gebeurd is, en in en in angstig door de golf van geweld die opnieuw 'zomaar' de kop opstak.

Eigenlijk wil niemand het er meer over hebben. Het is domweg te erg wat er gebeurd is.

23 mei 2007 is voor velen van ons een keerpunt geworden. We stonden er niet meer als kinderen maar als volwassenen. Als gelijken van onze ouders die in 1977 - net als wij - ook voorgoed beschadigd raakten. We stonden daar, opgegroeid en wel, veelal zelf inmiddels vaders en moeders, boordevol verwarde gevoelens en overmand door emoties die niet veel mensen op de wereld kennen. En we vonden steun bij elkaar.

Dat is waarom wij herdenken. Wij hebben ontdekt dat vrij kunnen leven in het heden, begint met vrijuit mógen herinneren van het verleden, ván jezelf en vóór jezelf. Zonder last of schuld, verbod of schaamte, al dan niet veroorzaakt

door onszelf of door anderen wiens stem we tot de onze hebben gemaakt. Samen stil staan bij wat gebeurd is, maakt het mogelijk om de toekomst met open vizier tegemoet te treden. Met opgeheven hoofd en zonder angst, of met minder angst. En dat is véél waard voor mensen die zo jong zo fundamenteel werden beschadigd in hun vertrouwen en veiligheid.

Vandaag is het opnieuw, net als in 1977, en sinds we herdenken, een mooie zonnige dag. Knipperend in het zonlicht staan en nadenken over wat je daarna gaat doen, past blijkbaar prima bij ons...

Ik ben ervan overtuigd dat persoonlijke kracht het hardst groeit tegen de verdrukking in. Net zoals ik denk dat onmacht niet bestand is tegen open en eerlijk durven zijn over kwetsbaarheden. Dát maakt ons sterk. Wij zijn gestopt met *verzwijgen* en hebben gekozen voor 'heel worden'. Wij willen de regie voeren over ons eigen bestaan. Leven met alles erop en eraan, als leden van een gemeenschap die weet wat liefde, respect en zorgzaamheid betekenen.

Zijn we daar dan al? Nee, waarschijnlijk nog niet. Maar we kunnen het voorleven. Juist als slachtoffers, of ex-slachtoffers, afhankelijk van hoe je erover voelt. Wij weten hoe het is om een 'nobody' te zijn; ruilmateriaal zonder menselijke waarde in de strijd van een ander. Wij kunnen onze eigen pijn overwinnen door 'somebody' te zijn in heden. Iemand met een stem, met verlangens, met idealen, met wensen en met bedoelingen. En die zich daarvoor inspant. Dat heelt onszelf en is inspirerend voor andere slachtoffers en ex-slachtoffers van angst en onderdrukking.

Ik hoop dat we hier nog vele jaren samenkomen. Jaren waarin we ons enerzijds de onmacht herinneren die het verleden ons heeft gebracht én anderzijds de kracht belichten die ons antwoord is geworden op geweld tegen onschuldigen.

Fijn dat jullie er allemaal zijn.

Ter herinnering aan onze openbare lagere school Bovensmilde in 1977.

Eveline van der Vliet, voorzitter *stichting De school van Bovensmilde*
23 mei 2009